

A Gyógynövény Szakosztály beszámolója

Az MGYT Gyógynövény Szakosztályának tevékenysége elsősorban arra irányult, hogy a gyógynövények kutatása terén született új eredmények megismertetésével, rendezvények szervezésével előmozdítsa a tudományterület fejlődését, előadói ülések szervezésével, szakmai írások megjelentetésével hozzájáruljon a gyógyszerészek továbbképzéséhez, szakmai ismeretük gyarapításához. A szakosztály törekedett továbbá arra, hogy tudományos programok szervezésével a gyógynövényekkel foglalkozó kutatókat, gyógynövények iránt érdeklődő kollégákat összefogja, a gyógynövény alapú termékek gyártói, forgalmazói számára szakmai háttérrel biztosítson, valamint képviselje a gyógynövény alapú termékek piacán a szakmai szempontok érvényre jutását. Tevékenysége során a magyar gyógyszerészet hagyományainak ápolását mindenkor fontos szempontnak tartotta.

A Gyógynövény Szakosztály fő programja 2009. évben a *Congressus Pharmaceuticus Hungaricus XIV.* rendezvényen a farmakognózia terület képviselője volt. A kongresszus keretében a szakosztály két szekciót szervezett, törekedve arra, hogy a hazai gyógynövénykutatásról átfogó képet adjon, érintve a farmakognózia legfontosabb területeit – fitokémia, fitoterápia, fitoanalitika – egyben bemutatva a jelentősebb hazai kutatóhelyek munkásságát. Előadások hangzottak el a „*Gyógynövénykutatás és alkalmazás a mérleg két oldalán*” című önálló szakosztályi szekcióban és a „*Gyógynövények és természetes anyagok napjaink gyógyszerkutatásában*” című, a Gyógyszerkutatási Szakosztállal közösen szervezett szekcióban. Ezen kívül poszter prezentációk mutatták be a hazai gyógynövénykutatás legfrissebb eredményeit, valamint első alkalommal került sor egy interaktív tréningre, amelynek címe „*A menopauza fitoterápiájának gyakorlata*” volt. A szakosztály meghívott vendége volt a CPhH-n *prof. Rudolf Bauer*, a gráci egyetem professzora. A kongresszuson a gyógynövény szakterület két kiemelkedő egyénisége, *Dános Béla* tanár úr és *prof. Szendrei Kálmán* vehette át a Társaság legmagasabb rangú elismerését, a Kazay Endre Emlékérmet.

A szakosztály 2010. évi programjában két önálló rendezvény szerepelt. 2010. május 7-én került sor *prof. Csedő Károly*, a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyászati Egyetem emeritus professzora köszöntésére 80. születésnapja alkalmából egy tudományos előadói ülés keretében. Az MTA Szegedi Akadémiai Bizottsága Székházában Szegeden szervezett ünnepi eseményen a magyarországi kollégák és pályatársak köszöntötték Csedő Károlyt, Erdély méltán elismert, kiváló természettudósát. A rendezvény az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottsága támogatásával került megrendezésre. A kapcsolódó tudományos programban az ünnepelt tiszteletére 8 előadás

hangzott el, valamennyi kapcsolódott az orvos-botanikai hagyományokat kutató, gyógynövénykert-alapító, farmakognosztika-fitokémikus Csedő Károly munkásságához.

2010. szeptember 17-én szervezte a szakosztály a következő, szintén egynapos előadói ülését „*Lehetőségek és korlátok a hazai flóra gyógynövényeinek kutatásában*” címmel Lajosmizsén a Gerébi Kúria Hotelben. Az ülésen közel 100 résztvevő volt jelen, a programban 17 tudományos előadás szerepelt. A rendezvény központi témája az volt, hogy milyen mértékben használjuk ki a hazai flóra adottságait, milyen feladataink vannak a hazai növények jobb megismerése és hasznosítása érdekében. 2010-et az ENSZ a biodiverzitás évének nyilvánította, ehhez tematikusan kapcsolódva előadások hangzottak el a hazai flóra gazdagságáról, specifikumairól, a klímaváltozás és globalizáció okozta flóraváltozásokról, a hazai növények kémiai vizsgáltságának és hasznosítási lehetőségeinek kérdéseiről. Szó volt a növényi biodiverzitásfeltárás világprogram hazai kutatásokra gyakorolt hatásáról, kiemelten a gyógynövények vonatkozásában, valamint az átgondolatlan tájhasználat-változások következményeiről, özönnövények megjelenéséről. Az élénk érdeklődést kiváltó biológus-ökológus előadások után megvitatásra kerültek a gyógynövény-hasznosítás és minősítés, minőség egyes kérdései is. A rendezvényen köszöntötte a szakosztály *Szabó László Gy.* professzort, a pécsi Farmakognóziai Intézet munkatársát abból az alkalomból, hogy munkássága elismeréséül részére az MGYT elnöksége Szebellédy László Emlékérmet adományozott.

A Gyógynövény Szakosztály és a Társaság Csongrád Megyei Szervezete 2011. május 5-7-én közösen rendezte a XII. Magyar Gyógynövény Konferenciát és a XLXI. Rozsnyay Mátyás Emlékversenyt Szegeden a Novotel Hotelben. Ez alkalommal először került sor a két nagy hagyományokkal rendelkező rendezvény közös szervezésére. A konferenciának mintegy 200 résztvevője volt a gyógyszerészet különböző ágazatait, a gyógynövénykutatás és gyógynövény-alkalmazás területeit képviselve. A gazdag programban a Rozsnyay versenyelőadások mellett poszterszekció és az MGYT Ifjúsági Bizottsága által szervezett Fialalok Fóruma szerepelt, valamint gyógynövény témájú tudományos előadások hangzottak el az etnofarmakológia, fitokémia, fitoterápia területéről, és megvitatásra kerültek a jogi szabályozás kérdései is. A konferencia mérlege számokban kifejezve: 4 plenáris előadás, 22 rövid tudományos előadás, 28 poszter, 29 Rozsnyay versenyelőadás. A konferencia keretében *prof. Máthé Imre* akadémikus, a hazai gyógynövénykutatás egyik legjelesebb botanikusa emlékének tisztelegtünk, születésének centenáriumán. A rendezvény

külföldi meghívott előadója *Fang-Rong Chang*, a tajvani Kaohsiung Egyetem professzora volt. A konferencián vehette át *prof. Báthori Mária* a szakosztály legrangosabb elismerését, az Augusztin Béla Emlékérmét a „Gyógynövényügy szolgálataért” kifejtett munkássága elismeréséül. A Gyógynövény Szakosztály 5 fiatal kutató részvételét támogatta a konferencián, valamennyien tudományos prezentációt mutattak be. A résztvevők fakultatív programként a Szegedi Tudományegyetem Fűvészkertjébe látogattak.

2012-ben a szakosztály ismét egy egynapos rendezvényt szervezett a lajostmizei Geréby Kúriában június 8-án. A „*Minőségi gyógynövény, minőségi termékek – fókuszban a gyógynövény-analítika*” című tudományos előadói célja a fitoanalitika hazai helyzetének bemutatása, a tudományos eredmények és azok gyakorlati hasznosításának, a minőség-ellenőrzés, a hatósági gyakorlat aktuális kérdéseinek megvitatása volt. A tudományos ülésnek közel 100 résztvevője volt. A gyógynövény konferenciák hagyományának megfelelően az 1977-ben alapított Augusztin Béla Emlékérem ünnepélyes átadására ezúttal is sor került, az elismerést *prof. Szőke Éva* vehette át. A tudományos programban új analitikai technológiák, érdekes hatóanyagcsoportok (pl. algametabolitok), kevésbé ismert gyógynövények kémiaiájának és farmakológiájának bemutatása szerepelt, valamint a gyógytermékek átminősítésének problémáival is több előadás foglalkozott. Élénk érdeklődést váltottak ki a gyógynövény alapú termékekkel, étrend-kiegészítőkkel kapcsolatos visszaélések, termékhamisítások. A hozzászólások rámutattak a változtatásra megérett jogszabályi környezet anomáliáira.

A beszámolási periódusban a Gyógynövény Szakosztály támogatta az MGYT által szervezett központi rendezvényeket, így előadók felkészítésével és zsűritagok delegálásával a 2009, 2010 és 2012 májusában megrendezett Rozsnyay Mátyás Emlékversenyhez és a 2009-ben és 2011-ben rendezett Clauder Ottó Emlékversenyhez járult hozzá. A Klasszikus gyógyszerészeti tudományok újabb eredményei c. továbbképző program keretében *prof. Kéry Ágnes*, *prof. Hohmann Judit*, *Kőszegi Tamás*, *Csupor Dezső*, *Vasas Gábor*, *prof. Deli József* előadásai voltak hallhatóak. Az MGYT szaklapjaiban, a Gyógyszerészet és az Acta Pharmaceutica Hungarica c. folyóiratokban a szakosztály tagjai rendszeresen jelentetnek meg írásokat, referátumokat továbbképző jelleggel illetve tudományos publikációként, valamint beszámolókat a gyógynövény terület eseményeiről. Mind a továbbképző előadások, mind a továbbképző közlemények elsősorban a gyógyszerésztárban dolgozó kollégák számára igyekez-

tek korszerű, naprakész ismereteket nyújtani a gyógynövény készítményekről, a terápiába újonnan bekerült gyógynövényekről, a korszerű, bizonyítékokon alapuló fitoterápia új kutatási eredményeiről.

Minden évben két-két alkalommal megszervezésére kerültek az immár hagyományos farmakobotanikai terepgyakorlatok. *Dános Béla* és *László-Bencsik Ábel* vezetésével 2009 októberében a Vértes hegységi Naturparkba, illetve 2009 májusában a Gyadai rétre, 2010 tavaszán a Bakony hegységbe, 2010 októberében a Mátrába, 2011-ben a Corvinus Egyetem Soroksári Botanikus kertjébe és a Budai hegységbe, 2012-ben pedig a Keleti-Bakonyba és a Visegrád – Apátkúti völgybe szerveztek botanikai tanulmányutat. A túrák nagy népszerűségnek örvendenek, a gyógyszerész-kollégák mindig örömmel vesznek részt a maradandó élményt és a gyógynövényekről érdekes ismereteket nyújtó kirándulásokon.

A szakosztályi munka részét képezte szakmai állásfoglalások készítése szabályozási kérdésekben, támogatva ezzel a gyógyszerészeti, egészségügyi érdekek megvalósulását a gyógynövény termékek terén rendkívül sok változást hozó időszakban.

A szakosztályi munka értékelései és egyeztetései a vezetőségi üléseken történtek. A szakosztály vezetősége évente egy alkalommal ülésezett Budapesten (2009. január 28.; 2010. január 26.; 2011. január 28. és 2012. február 27.), ahol kialakította aktuális programját és megtárgyalta a gyógynövény szakterület időszerről kérdéseit. A Gyógynövény Szakosztály szoros kapcsolattartásra törekedett a határon túli magyar gyógyszerészet képviselőivel, rendezvényeire vendégelőadókat hívott meg Erdélyből és Szlovákiából. A szakosztály a két év során biztos pénzügyi gazdálkodást folytatott, az önálló rendezvények szervezése minden esetben pozitív mérleggel zárult.

A 2009-2012. közötti időszak szomorú eseménye volt, hogy elhunyt a gyógynövény szakterület néhány kiemelkedő egyénisége: *prof. Tétényi Péter* a Gyógynövény Kutató Intézet egykori igazgatója, *prof. Zsádon Béla*, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Kémiai Technológiai Tanszékének munkatársa, *prof. Gyurján István*, az ELTE Növénysszervezettani Tanszékének egykori vezetője, *Marczal Gabriella*, a Semmelweis Egyetem Farmakognózia Intézetének adjunktusa, és a természetes vegyületek kémiaiájának kiváló tudósa *prof. Szabó László* (Semmelweis Egyetem, Szerves Vegytani Intézet). A Gyógynövény Szakosztály is gyászolja *Grabarits Istvánt*, a gyógyszerésztörténet elkötelezett kutatóját.

Prof. Hohmann Judit
szakosztályelnök